

Motion till riksdagen 2017/18:3829

av Mikael Oscarsson m.fl. (KD)

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ansluta sig till försvarsalliansen Nato och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om totalförsvaret och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om försvaret och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om psykologiskt försvar och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om frivilligorganisationernas förutsättningar och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om internationella insatser och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om terroristbekämpning och tillkännager detta för regeringen.

Tabell 1 Anslagsförslag 2018 för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap*Tusental kronor*

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (KD)
1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	34 940 784	+500 000
1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt	1 147 159	
1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	10 816 324	
1:4 Forskning och teknikutveckling	641 905	
1:5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten	10 792	
1:6 Totalförsvarets rekryteringsmyndighet	169 036	
1:7 Officersutbildning m.m.	218 329	
1:8 Försvarets radioanstalt	1 106 408	
1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut	180 479	
1:10 Nämnder m.m.	6 301	
1:11 Internationella materielsamarbeten, industrifrågor m.m.	91 559	
1:12 Försvarsunderrättelsedomstolen	9 246	
2:1 Kustbevakningen	1 142 760	
2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	74 850	
2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	21 080	
2:4 Krisberedskap	1 286 310	
2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal	305 171	
2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 169 221	
2:7 Statens haverikommission	46 150	
3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	393 078	
4:1 Elsäkerhetsverket	58 578	
<i>Nya anslag</i>		
Ny myndighet: psykologiskt försvar		+40 000
Summa	53 835 520	+540 000

Avvikelser gentemot regeringen

Miljoner kronor

+	Avvikelse från regeringen (KD)		
	2018	2019	2020
Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap			
1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	+500	+1 000	+2 400
<i>Nya anslag</i>			
Ny myndighet: psykologiskt försvar	+40	+40	+40
Summa	+540	+1 040	+2 440

Motivering

De kristdemokratiska partierna i Europa har sedan andra världskriget varit med och tagit ansvar för att freden ska främjas i vår del av världen. EU är en union som på många sätt bygger på de kristdemokratiska värderingarna. Försvaret ska ge oss den säkerhet vi som nation behöver för att kunna lämna över ett bättre samhälle till våra barn än det vi ärvt av våra föräldrar. Försvaret handlar om barn och ungas framtid och vårt förvaltarens ansvar som ansvariga vuxna. Det skapar förutsättningarna för den ram inom vilken ett gott samhälle frodas.

Omvärldsläget

Läget runt Östersjön är idag mer instabilt än på länge. Under mer än 15 år har vi sett en allt mer avspänd nivå i det säkerhetspolitiska läget i regionen. Sedan Sovjets fall har länderna runt Östersjön valt att lägga mer resurser på välfärdsfrågor och allt mindre på försvar. Nu har läget förändrats och Sveriges försvars- och säkerhetspolitik har inte tillräckligt tydligt anpassats efter den utvecklingen. Detta förändrades i ett första steg tack vare försvarsöverenskommelsen som Kristdemokraterna, Centerpartiet, Moderaterna och regeringen kom överens om under 2015. Vi anser dock att mer behöver göras, mer än vad regeringen var villiga att göra under de fortsatta samtalen i försvarsöverenskommelsen. Omvärldsläget är sådant att vi behöver göra mer omfattande satsningar på försvaret än vad som görs i försvarsöverenskommelsen. Därför valde Kristdemokraterna att lämna den i augusti 2017. Nu presenterar vi en mer omfattande satsning där vi också gör målet om två procent av BNP i försvarsbudget på sikt tydlig.

Många, både små och stora, händelser målar sammantaget upp en skrämmande bild av verkligheten. Allt ifrån en allvarig cyberattack mot Estland 2007 till de ryska störningarna av utläggningen av elkabeln Nordbalt mellan Sverige och Litauen. Men även den så kallade Ryska påsken 2013 och ubåtskränkningarna i Stockholms skärgård 2014. Inte minst sätter annekteringen av Krim det spända läget på kartan. Sammantaget ger incidenterna och kränkningarna en bild av ett allt mer aggressivt Ryssland som inte skyr att med vapenmakt flytta territorialgränser.

Kristdemokraternas förstärkning av försvaret

Den förstärkning av försvarsanslaget på 3,9 miljarder jämfört med regeringen Kristdemokraterna föreslår ska bland annat inriktas mot att:

- Skapa den cyberskyddsmyndighet som vi kristdemokrater har efterlyst sedan 2013. Om någon makt vill oss illa är Sverige idag ytterst sårbart.
- Göra även den andra av Sveriges två brigader krigsanvändbar genom att den bemannas och utrustas fullt ut samt att den övas. Det var bara den ena, bättre, brigaden som övades under Aurora. Den andra brigaden är i ett mycket dåligt skick.
- Förstärka Försvarsmaktens logistik. Inför övningen Aurora blev det väldigt tydligt att Försvarsmakten är alldeles för beroende av stöd från det civila samhället för att snabbt kunna komma igång med försvarsoperationer. Den flaskhalsen måste bort – soldaterna måste faktiskt få mat och fordonen få drivmedel även om de normala civila leverantörerna inte fungerar enligt fredstida rutiner. Metoderna här kan vara

flera, bl a att Försvarsmakten återskapar en viss egen lagerhållning, att man sluter kontrakt med civila leverantörer som håller vissa lager för Försvarsmaktens behov mm. Sannolikt talar vi om en kombination av flera olika modeller.

- Påbörja en radikal förbättring av den civila beredskapen för kriser och krig t ex avseende energi- och förnödenhetssäkerhet. Utan el stannar Sverige fullständigt. Enligt FRA finns det idag it-spioner som jobbar för att hitta sätt att göra Sverige strömlöst. En sådan attack vore förödande.
- Påbörja återskapandet av en civil ledningsorganisation som kan samordna samhällets alla resurser vid allvarliga kriser, eller i värsta fall krig. Den ska också utgöra kontaktytan mellan det militära och civila försvaret. Endast genom en god samordning av samhällets alla resurser kan Sverige motstå ett militärt angrepp eller hantera andra allvarliga kriser eller katastrofer.
- Bädda för den ökning av Försvarsmaktens organisation som det innebär att försvarsanslagen ökar till 2 % av BNP till 2027. Bl a krävs en utveckling av infrastrukturen på våra garnisonsorter för att ta emot fler värnpliktiga från 2020, fler officerare måste rekryteras och utbildas, materiel som ska anskaffas på 2020-talet måste projekteras redan nu mm.

Totalförsvaret

För att säkerställa bibehållna samhällsfunktioner vid ett skymningsläge är totalförsvarets, militärt och civilt försvar, alla bitar absolut nödvändiga. Under alltför många år har arbetet med att planera för totalförsvaret uteblivit. Förberedelserna har varit sparsamma eller obefintliga och möjligheten att upprätthålla någon form av civilt försvar vid en kris är idag mycket små om några alls.

Det civila försvaret består av samverkan mellan Försvarsmakten och ett antal samhällsfunktioner, organisationer, institutioner och företag. På uppdrag av den dåvarande alliansregeringen pågår för tillfället ett arbete med att återuppta planeringen för det civila försvaret inom länsstyrelser och centrala myndigheter. I detta arbete är det angeläget att lärdomar och resurser från arbetet med skydd mot olyckor och krisberedskap också används i planeringsarbetet för det civila försvaret.

Målet med det civila försvaret ska vara att värna civilbefolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och att bidra till Försvarsmaktens förmåga vid ett väpnat angrepp. Detta bygger in en robusthet i samhället som gör att samhället kan upprätthålla vissa funktioner trots ett försämrat säkerhetsläge.

Då omvärldsläget de senaste åren förändrats till det sämre finns det ett behov av att återuppta planeringen och förberedelserna för det civila försvaret. Kristdemokraterna delar regeringens analys att det finns behov av att utveckla samhällets förmåga att stödja Försvarsmakten vid väpnat angrepp eller krig i vår omvärld.

Därför ser Kristdemokraterna positivt på att planeringen för totalförsvaret nu pågår.

Försvaret

För att förstärka försvarsförmågan och anpassa den till en alltmer orolig omvärld ingicks försvarsöverenskommelsen våren 2015. Denna överenskommelse är dock inte längre tillräcklig i och med det förvärrade säkerhetspolitiska läget. Kristdemokraterna

föreslår därför 3,9 miljarder mer till försvaret än vad regeringen gör. Vi menar dessutom att det är nödvändigt att Sverige når tvåprocentmålet inom en snar framtid.

Försvarsöverenskommelsen löser bara de mest akuta problemen och kommer tillåta Försvarsmakten att stärka organisationen, materielltillgången och försvarsförmågan. Efter överenskommelsens utgång finns dock både ekonomiska och strukturella problem som arbetas vidare med. Den nuvarande försvarsmaktsstrukturen har misslyckats med att tillgodose personalens kompetensutveckling. En av de absolut största orsakerna till detta är bristen på möjligheter att hålla kvalificerade övningar. Detta grundar sig i bristen på övningsfält godkända för övning, tillgång till fungerande materiel men också ekonomiska resurser. Dessa löses inte längre av försvarsöverenskommelsen.

I nästa skede vill Kristdemokraterna att möjligheter till kvalificerade övningar med förband stärks ytterligare samt att officersutbildningen tydligt tar sikte på att utveckla officerarnas kärnkompetens – att leda väpnad strid och därmed relaterad verksamhet.

Utöver att förvalta och utveckla befintlig verksamhet måste vi samtidigt lyfta blicken och påbörja arbetet med att se över på vilka nya fronter och i vilka nya konstellationer vi måste kunna samverka för att möta nya hot. Att bygga upp ett försvar som självt kan försvara Sverige är varken realistiskt eller kostnadseffektivt inom en överskådlig framtid. Därför föreslår vi att Sverige ansluter till försvarsalliansen Nato.

Försvarsmaktens arbete måste också börja granskas i större utsträckning. Inte i syfte att ifrågasätta myndighetens verksamhet, utan i syfte att granska medel och måluppfyllelse. Detta bör göras av en myndighet som har erfarenhet av att granska annan verksamhet, t.ex. Riksrevisionen, varje eller vartannat år och under stor transparens. Granskningen bör inkludera vilken tillgänglighet av system och förband landets försvarsmakt har, tillgänglighet till flygplan, fartyg och personal men också antal gånger incidentberedskapen startat. Detta görs idag framgångsrikt i Tyskland och även i viss utsträckning i de baltiska länderna.

Psykologiskt försvar

De senaste 10–15 åren har krigföringen utvecklats från den ”konventionella” krigföring där rena militära muskler varit avgörande till att idag vara asymmetrisk i långt mycket större utsträckning än tidigare. Detta blev västvärlden varse inte minst under Rysslands agerande när man rättfärdigade sin militära aggression mot Georgien med desinformationskampanjer men i än större utsträckning i kriget i Ukraina där Ryssland under 2014 annekterade Krim. Världen såg på hur Ryssland genom att så tvivel i vem som gjorde vad, när det gjordes och hur det gjordes, effektivt missledde omvärlden och försvårade beslutsfattandet. Detta är en medveten och genomarbetad strategi för att sprida desinformation och skapa osäkerhet – både bland beslutsfattare och hos den allmänna opinionen. Idag är Sverige sårbart för denna typ av informationskrigföring. Exempel finns också på hur Ryssland genom skrämselpropaganda har försökt förmå länder att ta eller inte ta vissa beslut och på så vis styra landet i frågas politiska debatt.

Därför ser Kristdemokraterna positivt på regeringens beslut att ansluta Sverige till Natos Stratcom, dvs. den avdelning under Nato som utvecklar kompetens på området inom strategisk kommunikation. Men även om samarbete på området är avgörande för landets kompetens är just utveckling av den egna kompetensen avgörande. Utan ett av dessa två ben faller möjligheten att hantera denna typ av asymmetrisk krigföring.

Efter att Styrelsen för psykologiskt försvar lades ned och ansvaret flyttades till MSB har verksamheten kommit allt mer i skymundan. Denna verksamhet behöver lyftas fram

i ljuset och vara en aktiv del av det offentliga samtalet. Kristdemokraterna föreslår därför att ansvaret för det psykologiska försvaret lyfts ut ur MSB:s ansvarsområde och återigen görs till en egen myndighet med tydlig offentlig profil. Det är viktigt att offentliggöra de informationsangrepp som sker mot Sverige för att höja medvetandenivån hos såväl journalister som allmänhet. Men det psykologiska försvaret handlar inte enbart om aktivt påverkansarbete. Det behövs också ett arbete för att rusta människor redan från skolåldern. Det handlar inte minst om att tidigt lära sig källkritik och att bli medveten om att desinformationskampanjer förekommer.

Men inte bara enskilda individer utan även etablerade medier befinner sig i ett utsatt läge. Tidspress kan göra det svårt att hinna källgranska texter och nyheter. Det gör att journalister kan användas, och har använts, för att sprida desinformation och propaganda förklätt till nyheter.

En annan huvuduppgift för en ny myndighet bör vara att stödja, bidra till och sprida forskning kring informationskrigföring och propaganda. Därför är det viktigt att vi får en självständig myndighet med ansvar för det psykologiska försvaret. För detta avsätter vi 40 miljoner kronor kommande år.

Frivilligorganisationerna

För att möjliggöra ett heltäckande försvar av Sverige spelar frivilligorganisationerna en vital del i det arbetet. För att underlätta organisationernas arbete är det fundamentalt att frivilligorganisationerna får de förutsättningar som krävs för att de ska kunna fullfölja sitt högkvalitativa arbete. Organisationerna bidrar till att stärka det breda säkerhetsarbetet samt att förankra Försvarsmaktens arbete hos civilbefolkningen. Genom att stärka frivilligorganisationerna i fredstid så kommer också organisationernas förmåga att möta allvarliga händelser och kriser att öka.

Därför bör frivilligorganisationernas förutsättningar utvecklas i syfte att stärka dem i deras arbete inom ramen för totalförsvaret.

Internationella insatser

Parallellt med ett starkare nationellt försvar är det viktigt att det internationella arbetet fortsätter i befogad omfattning. Att värna Sveriges territoriella integritet ska vara Försvarsmaktens första prioritet. Men, att stå upp för mänskliga rättigheter internationellt och omsätta detta i praktiken är också prioriterade frågor. Det är därför av stor vikt att Sverige kan ställa svensk personal till förfogande för fredsfrämjande, säkerhetsfrämjande och konfliktförebyggande verksamhet inom ramen för Nato, FN, EU och OSSE. Med svensk närvaro kan vi bidra med tillgängliga resurser och kompetens. Att Sverige nu bidrar till koalitionen mot Islamiska staten genom ett militärt utbildningsbidrag i Irak är viktigt, men vi måste vara beredda att göra mer. Det får inte råda några som helst tvivel om var Sverige står i dessa frågor. Kampen mot terrorism och tyranni får aldrig upphöra. Kampen för frihet, öppenhet, demokrati och människovärde ska fortsätta både här hemma och utomlands. Därför anslår Kristdemokraterna 30 miljoner mer än regeringen på freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet på utgiftsområde 5 kommande år.

Terrorism

Terrorism är ett långtidsverkande hot. Enstaka terrorhandlingar får oftast inte någon omedelbar effekt på ett lands ekonomiska och politiska utveckling. På längre sikt kan dock olika åtgärder för att möta presumtiva terrorhot leda till åtgärder som begränsar både handel och människors rörlighet, vilket påverkar den ekonomiska tillväxten. Likaså kan olika säkerhetsåtgärder – som att myndigheter i ökad omfattning anser sig behöva följa medborgarnas aktiviteter på internet, kontrollera ekonomiska transaktioner och eventuellt censurera information på nätet – leda till att enskilda människors fri- och rättigheter undermineras. Terrorism utgör därför ett allvarligt hot mot demokratin, nationellt som internationellt.

I det fall extremistorganisationer får tillgång till kärnladdningar, radioaktiva ämnen eller kemiska och biologiska vapen, kan framtida terrorhandlingar leda till oöverskådliga konsekvenser. Konflikter, som den i Syrien, ökar risken för att massförstörelsevapen hamnar i olika terrororganisationers händer.

Ett starkt orosmoment är att olika terrornätverk, för att finansiera sin verksamhet, i ökad omfattning blir en del av den organiserade internationella brottsligheten och därmed får ekonomiska resurser för alltmer sofistikerade aktioner. Möjligheterna att t.ex. muta personer i olika säkerhetsorganisationer som har till uppgift att bekämpa terrorism ökar också. Orsakerna till terrorism är många, från extremistiska ideologier till fattigdom och marginalisering av olika grupper i ett samhälle.

I arbetet med att bekämpa terrorism måste en beredskap finnas för att möta denna typ av hot. Därför föreslår Kristdemokraterna att förlänga insatsen i Irak samt att ställa svensk personal och materiel till förfogande för fredsfrämjande, säkerhetsfrämjande och konfliktförebyggande verksamhet inom ramen för Nato, FN, EU och OSSE.

Det är vår uppfattning att Sverige måste stärka sin försvarsförmåga för att kunna leva upp till att skydda Sverige och landets intressen. Detta görs genom Kristdemokraternas förslag på en förstärkning på ytterligare 3,9 miljarder jämfört med regeringens satsningar och genom att vi ställer upp ett mål om att Sverige bör nå två procent av BNP i försvarsutgifter. Detta innebär ett antal förstärkningar genom att nödvändiga förändringar som möjliggör en långsiktig och hållbar personalförsörjning inom Försvarsmakten genomförs.

Mikael Oscarsson (KD)

Andreas Carlson (KD)

Sofia Damm (KD)

Tuve Skånberg (KD)